

4. Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk sürecinde kullandıkları uyum ve kaçınma stratejileri¹

Tayyibe BORAZANOĞLU²

Behice VARIŞOĞLU³

APA: Borazanoğlu, T. & Varışoğlu, B. (2023). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk sürecinde kullandıkları uyum ve kaçınma stratejileri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 68-88. DOI: 10.29000/rumelide.1405706.

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de öğrenim gören ve Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk sürecinde kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerini belirlemektir. Fenomenolojik araştırma deseni ile süreç yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise uygun örnekleme tekniği ile seçilen öğrenciler (N=118) oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bu çalışmanın en genel sonuçlarından birisi çalışmaya veri sağlayan öğrencilerin kaçınma stratejilerinden daha çok uyum stratejilerine eğilimli olduklarıdır. Yabancı öğrencilerin en çok uyum eğilimi gösterdikleri kültürel uyumsuzluk durumları yeme içme ile dil ve iletişim durumları olmuştur. Kaçınma eğilimi gösterdikleri tek durum barınma konusunda gerçekleşmiştir. Kültürel uyumsuzluk sürecinde en çok kullanılan uyum stratejileri giyim kuşam bağlamında hoş karşılama, iyi davranma, umursamama, kültürünü yansıtmama; dil ve iletişim bağlamında telefondaki çeviri uygulamasını kullanma bir görevli/arkadaş/ yakınından yardım isteme, İngilizce konuşma; barınma bağlamında ikna etme, garanti verme, anlayışla karşılama, güven sağlama; yabancılık algısı bağlamında umursamama, güvenilir olduğuna ikna etme, yaşantısına devam etme; yeme içme bağlamında tadına bakma, saygısızlık etmeme, nazik olma; hedef kültürün âdet ve gelenekleri bağlamında kendi geleneklerine benzer bulma, yaşlılara /büyüklerle saygı duyma, kültüre saygı gösterme ve yapmayı istemedir. Kültürel uyumsuzluk sürecinde en çok kullanılan kaçınma stratejileri ise giyim kuşam bağlamında görmezden gelme; dil ve iletişim bağlamında

¹ **Beyan (Proje):** Bu makale, 2021 yılında 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenen 1919B012114092 numaralı projeden üretilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Haklı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik İzni: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 17.06.2022 tarihli, 01-45 sayılı kararla etik izni verilmiştir.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %4

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 17.10.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1405706

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Tarafı Körleme

² YL Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı / Tokat Gaziosmanpaşa University, Institute of Educational Sciences, Turkish and Social Sciences Education, Department of Turkish Education (Tokat, Türkiye), borazantayyibe216@gmail.com, **ORCID ID:** 0009-0004-9259-8931, **ROR ID:** https://ror.org/ 01rpe9k96, **ISNI:** 0000 0001 0689 906X, **Crossreff Funder ID:** 501100004850

³ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD / Assoc. Prof., Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Department of Turkish Education (Tokat, Türkiye), bvarisoglu@hotmail.com, **ORCID ID:** 0000-0003-4172-7081, **ROR ID:** https://ror.org/ 01rpe9k96, **ISNI:** 0000 0001 0689 906X, **Crossreff Funder ID:** 501100004850

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

telefondan konum veya harita açma; barınma bağlamında yeni bir ev arama / bulma; yabancılık algısı bağlamında uzaklaşma, problem çıkarmama, tepkisiz kalma; yeme içme bağlamında tadına bakıp bırakma, açık bir dille reddetme, malzemeleri sorma; Türk âdet ve gelenekleri bağlamında kültürel farklılıklara sahip olma ve açık bir dille reddetme stratejileridir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Kültürel Uyuşmazlık, Uyum, Kaçınma, Strateji

Adaptation and avoidance strategies used by foreign students learning Turkish in the cultural conflict process⁴

Abstract

The aim of this study is to determine the adaptation and avoidance strategies used by foreign students studying in Turkey and learning Turkish in TÖMER centres of universities in the process of cultural incompatibility. The process was conducted with phenomenological research design. The population of the study consists of foreign students in Turkey who learn Turkish as a foreign language. The sample consists of students selected from this universe by convenient sampling technique (N=118). Data were collected with a semi-structured interview form prepared by the researchers. Content analysis technique was used to analyse the data. One of the most general results of this study is that the students who provided data for the study are more prone to adaptation strategies than avoidance strategies. The cultural incompatibility situations in which foreign students showed the most adaptation tendency were eating, drinking, language and communication situations. The only situation in which they showed a tendency to avoid was in accommodation. The most commonly used adaptation strategies in the process of cultural incompatibility were determined as follows according to contexts: welcoming, being nice, not caring, reflecting the culture in the context of clothing; using the translation application on the phone, asking for help from an official/friend/relative, speaking English in the context of language and communication; persuading, guaranteeing, understanding, providing trust in the context of accommodation; not caring, convincing that he/she is trustworthy, continuing his/her life in the context of perception of foreignness; tasting, not being disrespectful, being polite in the context of eating and drinking; finding them similar to his/her own traditions, respecting elders, respecting the culture and wanting to do it in the context of customs and traditions of the target culture. The most commonly used avoidance strategies in the process of cultural incompatibility are as follows according to their contexts: ignoring in the context of clothing; opening a location or map on the phone in the context of language and communication; looking for / finding a new home in the context of accommodation; distancing, not causing problems, remaining unresponsive in the context of perception of foreignness; tasting and letting go, rejecting clearly,

⁴ **Statement (Project):** This article is produced from the project numbered 1919B012114092 supported by TUBITAK within the scope of 2209-A University Students Research Projects Support Programme in 2021. It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethics Statement: Ethical permission was granted by Tokat Gaziosmanpaşa University Social and Humanities Research Ethics Committee with the decision dated 17.06.2022 and numbered 01-45.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 4

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 17.10.2023-Acceptance Date: 20.12.2023-Publication Date: 21.12.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1405706

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

asking for ingredients in the context of eating and drinking; having cultural differences and rejecting clearly in the context of Turkish customs and traditions.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, cultural conflict, adaptation, avoidance, strategy

1. Giriş

Yabancı dil öğrenme süreci, bir bilinç yükseltme girişimidir. Ana dil edinme sürecinden farklı olarak yabancı bir dili öğrenmek, dil bilimsel ilkelere göre, bireyin dile dair bilgi ve becerilerini edimden edince aktarma süreci olarak açıklanabilir. Çünkü yabancı dil öğrenme sürecinde birey, daha önce hiç bilmediği, karşılaşmadığı; kendisi için yeni ve yabancı olan bir dilin, doğal olarak da bir kültürün evrenine girmiş olur. Bu süreçte, bir taraftan kendi etnik, kültürel ve dilsel kimliğini muhafaza etmeye çalışırken bir taraftan da yeni dil, düşünce ve kültür sistemi içerisinde bilgi ve becerisini geliştirmeye çabalar.

Dil, kültürün simgesel olarak taşıyıcısıdır. Dildeki göstergeleri anlamlı ve değerli kılan şey kültürlenme sürecidir. Bir sözcüğün kültür içerisinde geçirdiği serüvene bağlı olarak anlam katmanları oluşur. Yüzlerce belki de binlerce yıl süren bu kültürlenme süreci o dili konuşanların ortak bir kültür ve medeniyet ekseninde birleşmesini sağlar. “Bundan dolayıdır ki bir dilin kullanımını ve bütün özelliklerini yalnızca o dili ana dil olarak konuşan, o dille dillenen, o dille ağlayıp gülen mensupları en iyi ve yetkin şekilde bilebilir. Toplulukları, grup veya sürü diyebileceğimiz amaçsız kalabalıklar olmaktan kurtaran, yekvücut hâline getirip onlardan şuurlu toplumlar çıkmasını sağlayan da dildir.” (Tuzcu, 2021). Bu bakımdan dilin kültürle ve toplumla sıkı bir ilişkisi bulunmaktadır.

Kültür, en genel anlamda, insana özgü maddi ve manevi değer ve davranışlar bütünüdür. Toplumun tüm bireylerinin ortak kabul ve uzlaşması ile inşa ettikleri kültür unsurlarının taşıyıcısı ise dildir. Bu bağlamda, bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesi demek, kültürünün de öğretilmesi veya aktarılması demektir.

Bireyin kendisi için yabancı ve yeni olan bir kültürle tanışması kendi kültürünü ve dilini daha yakından tanıması, karşılaştırma yapması ve değer yargılarını gözden geçirmesi için fırsatlar sağlar. “Burada dikkat edilmesi gereken hususlardan biri öğrencilerin yeni bir kültürle karşılaştığında o kültürle kendi başına nasıl başa çıktığıdır.” (Genel, 2020, s.15). Yabancı dil öğrenme sürecinde bireyin geçirdiği yaşantı ve dil zenginliği, onun kültürel sorunlarla baş edebilme kapasitesine katkı sağlamaktadır.

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı sırasında kültürlerin benzer ve farklı yönleri ön plana çıkarılır. Kültürel benzerlikler yabancı dil öğrencisi için hedef dil ve kültüre yaklaşmak, motive olmak, istekli olmak gibi pozitif duyguları pekiştirirken; kültürel farklılıklar kaygı ve başarısızlık duygusu gibi negatif duyguların yerleşmesine yol açabilir. Bundan dolayı yabancı dil sürecinde kültürler arası farklılıklar oldukça önemlidir. Farklılıklar zaman zaman uyumsuzluk gibi istenmeyen durumlara dönüşebilir.

Kültürel farklılıklar, bireyler ve/veya gruplar arasında çatışmaya neden olabilmektedir. “Çatışma, birbiriyle çelişen gereksinimler, dürtüler ve isteklerden kaynaklanır” (Schumpf, Crawford ve Bodine, 2007, s.39). Çatışma, sosyal etkileşimin bir sonucudur ve beraberinde değişimi getirir. Çoğu zaman olumsuz çağrışımları olan bir durum olarak algılansa da uygun çözüm stratejileri kullanılırsa kişinin yaşamına olumlu bir katkı sağlayabilir. Bunun için de çatışmanın nedeni ve nasıl algılandığı önemlidir. Olumsuz algılar benliği yıkıcı ve zarar verici iken olumlu algılar değişim, üretim, benliği güçlendirme ve doyum sağlama açısından fırsatlar yaratabilir.

Çatışma, sosyal etkileşim ve iletişim ortamlarında “bireylerin karşılıklı olarak birbirlerinin ihtiyaçlarına müdahale etmesi durumunda ya da değerleri uyumadığı zaman ortaya çıkan uyumsuzluk, zıtlık, kavga ve sürtüşme olarak tanımlanmıştır” (Bilgin, 2008’den akt. Ozan Demir, 2009, s.27). Sosyal ortamda farklı nedenlerden kaynaklanan dışlanma gibi süreçler, bireylerin yaşam ve iş kalitesini

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

düşürebilmektedir. Dışlanma ise “cinsiyet, yaş, inanç, ırk, medeni hâl” (Çalık, 2021, s.61) gibi pek çok değişikene bağlı olarak ortaya çıkan bir çatışma türüdür.

Çatışma çözme yöntemlerinden biri olan kaçınma, sorunu ortadan kaldırmanın en doğal ve ilkel yollarından biridir. Sorunun çözümünün belirsiz ve riskli olduğu durumlarda kaçınma, doğal bir çözüm yolu olabilmektedir. Kaçınma sırasında, bir görmezden gelme, hafife alma, erteleme, çözümü zamana bırakma gibi stratejiler tercih edilmektedir (Yeniçeri, 2009, s.202). Kullanılan kaçınma stratejileri bireylere sakin kalma ve makul olma imkânı sunmaktadır.

Kaçınma yöntemi çatışan taraflardan hiçbiri için tatmin edici değildir. Sorunlar ve sorumluluklardan bir süreliğine uzak durulduğu için daha büyük sorunların çıkmasının önüne geçilmekte, var olan olumsuzluklar kabullenilmiş gibi gözükmemektedir. Kaçınma sırasında taraflar kendi özel alanlarını oluşturarak ötekinden tamamen ayrı durmaktadır. Sorunların kaynağını tamamen ortadan kaldırmadığı için ideal bir çatışma çözme yöntemi olmasa da çözüm için zaman ve düşünme fırsatı sağlaması bakımından önemlidir (Yeniçeri, 2009, s.203). Kaçınma, pasif ve dolaylı bir çözüm yoludur. Bazen ima ve şaka da kaçınma stratejilerine eşlik edebilir (Aslan, 2021, s.79). Ancak bu davranışlar ek çatışmalar doğurabileceği gibi mevcut çatışmayı dolaylı olarak yumuşatabilir.

Çatışma çözme yöntemlerinden bir diğeri de uyumdur. Uyum sağlama, bireyin kendi çıkarlarından çok ötekinin çıkarlarını önceliği, ilişkinin devamı için kendi hak ve isteklerinden ödün verdiği bir çözüm yoludur. Bu nedenle alttan alma, boyun eğme, istekte bulunmama, karşı tarafı mutlu etmeye çalışma gibi davranışları beraberinde getirmekte; bu durum bireyin iyi niyetinin istismar edilmesine sebebiyet vermektedir.

Uyum yöntemi çatışma çözümünde karşı tarafa avantaj sağlayan, uyum gösteren kişi ya da grupları kötüye kullanıma açık hâle getiren bir yöntemdir. “Karşı tarafa ‘Yeter ki ilişkilerimiz bozulmasın, ben kendi haklarımdan vazgeçerim.’ gibi bir mesaj vermektedir” (Yalçın ve Yoğun Erçen, 2004). Bu durum bir süre sonra huzursuzluk ve gerginlik gibi yeni çatışmalara neden olabilmekte ve çatışma çözülememiş olmaktadır.

Çatışmalar bireyler arası ya da grup içi ve gruplar arası çok sayıda uyumsuzlukları içerebilmektedir. İnanç, tutum, algı, ilke gibi değerlerin çatışması daha çok kültürel farklılıklardan, sosyal ve fiziksel özelliklerden kaynaklanmaktadır. Bu tür çatışmaların temelinde ön yargılar yatmaktadır. Ön yargıya ve taraf tutmaya bağlı çatışmalar bireyleri ya da bir grubun üyelerini aşağı görme, tanımama, yabancı ve tehlikeli bulma, kendini üstün ve ayrıcalıklı tutma gibi daha katı yargılara dönüşebilir. Hatta karşısındakileri kabul etmeme, yalnız bırakma, dışlama; cinsel ve ırksal taciz gibi olumsuz durumlara da sebep olabilir (Schumpf, Crawford ve Bodine, 2007, s.44-45).

Bir kültürü anlayabilmek için her şeyden önce kültürel farklılıklardan ötürü oluşan ön yargılardan kurtulmak gerekir. “Yabancı bir dil öğrenen için “öteki kültür” başlangıçta, ancak gözlemlenebilir ve yorumlanabilir nitelikli, durağan olgular bütünüdür.” (Nacar Logie, 2004). Bundan dolayı gözlemlerimiz yeni kültüre karşı bizi, bazen beğenilere bazen de ön yargılara sevk eder. Uyuşmazlıktan kurtulmak için ise birey kaçınma ya da uyma eğilimi gösterebilir.

Kültürel uyumsuzluk, dil öğrenme sürecinde yabancıların hedef kültürün farklılıklarına karşı yaşadığı direnme, kabullenmeme, reddetme ya da kaçınma durumudur. Kültürel uyumsuzluk halinde bireylerde fiziksel, ruhsal ya da zihinsel olarak aşırı baskı hissedilebilir. Çelik (2008), kültürel farklılıkların ayırım, çatışma ve dışlamayı kışkırtabileceğini; bireylerin de tepki olarak kendi etnik kimliğini, değer ve inançlarını aşırı yüceltme davranışında bulunabileceğini belirtmiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Literatür incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretiminde kültür konusunun daha çok kültür aktarımı, kültürel yetkinlik, kültürel ihtiyaçlar, gündelik hayat algısı, Türk kültürüne bakış gibi bağlamlarda ele alındığı görülmüştür (Garabayev, 2000; Soytürk, 2000; Karababa, 2009; Bölükbaş ve Keskin, 2010; Kiroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Melanlıoğlu, 2010; Demir ve Açık, 2011; Çalışkan ve Çangal, 2013; Güleç ve İnce, 2013; Koçer, 2013; Boylu ve Çangal, 2014; Demir, 2014; Eğinli ve Yalçın, 2016; Varışoğlu, 2017; Alyılmaz ve Er, 2018; Çelik, 2019; Varışoğlu ve Kafalı, 2021). Ancak yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında kültürel uyumsuzluğun doğrudan ele alındığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Kültürel uyumsuzluğun ve uyumsuzluğa yönelik baş etme yollarının doğrudan araştırılması; Türkçe öğrenme süreçlerinde kültürel uyumsuzluk yaşayan ya da yaşayabilecek olan yabancı öğrencilerin kendi dil öğrenme performanslarını gözden geçirmelerine ve hedef kültüre karşı edinecekleri negatif duyguları giderecek bazı öneriler getirmeye fırsatlar sunacaktır. Bu bakımdan hangi kaçınma ve uyum stratejilerinin tercih edildiğini bilmek de gerekli olacaktır.

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de uluslararası öğrenci olarak bulunan ve üniversitelerin TÖMER’lerinde (Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi) Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürü arasındaki farklılıklardan kaynaklanan uyumsuzluklar sırasında hangi uyum ve kaçınma stratejilerini kullandıklarını belirlemektir. Bu bağlamda bu araştırmanın temel problemi “Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk süreçlerinde kullandıkları kaçınma ve uyum stratejileri nelerdir?” sorusudur.

2. Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. “Fenomenolojik araştırma, insan deneyimini anlamaya çalışan bir yaklaşımdır” (Van Manen, 2007, s.12). “Fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir” (Tekindal ve Uğuz Arsu, 2020). Bu çalışmada, yeni bir kültürel ortamda Türkçe öğrenirken uyumsuzluk durumlarıyla karşılaşan yabancı öğrencilerin hangi uyum ve kaçınma stratejilerini kullandıklarına dair tespitler yapılacağından fenomenolojik araştırma deseni tercih edilmiştir.

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bir üniversite okumak üzere bulunan ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise bu evrenden uygun örnekleme tekniği ile seçilen öğrenciler oluşturmaktadır. Uygun örneklemede, katılımcıların çalışmaya uygunluğu ve gönüllülüğü esastır (Creswell, 2020, s.193). Soruları ve hipotezleri açıklamak için kullanışlı bilgi sağlaması yönüyle bu örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya toplam 118 öğrenci katılmıştır.

118 kişilik örneklem grubuyla ilgili bilgiler tabloda özetlenmiştir:

Tablo 1: Örneklem grubunun demografik özellikleri

Üniversite	N	Ülke	N	Ana dil	N	Cinsiyet	N	Yaş grubu	N
TOGÜ*	49	Çad	8	Arapça	29	Erkek	81	19 ve altı	50
Sakarya	22	Somali	8	Fransızca	8	Kadın	37	20-22	38
OMÜ**	13	Afganistan	7	Azeri Türkçesi	8			23-25	20
AHBVÜ***	10	Azerbaycan	7	Somalice	7			26 ve üstü	10
Hitit	10	Kazakistan	7	Kazak Türkçesi	7				

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Bozok	7	Yemen	7	Farsça	5
Mersin	3	Mısır	5	İngilizce	4
Ankara	1	Suriye	5	Endonezca	4
Cumhuriyet	1	Endonezya	4	Özbek Türkçesi	3
Karabük	1	Filistin	4	Kürtçe	2
KTÜ****	1	Irak	4	Arapça+Fransızca	2
		Sudan	3	Zakawaca	1
		Benin	2	Urduca	2
		Gabon	2	Svahilice	1
		Iran	2	Sindhice	1
		Mali	2	Peştüce	1
		Nigeria	2	İnguşça+Rusça	1
		Pakistan	2	Fonca	1
		Cibuti	1	Chichewaca	1
		Gambiya	1	Boşnakça	1
		Kamerun	1	Arapça+İngilizce	1
		Kosova	1		
		Malavi	1		
		Özbekistan	1		
		Rusya	1		
		Sri Lanka	1		
		Uganda	1		

* Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ***Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ****Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Form, öğrencilerin araştırmanın amacı dâhilinde kullanılacak olan kişisel verilerinin ve değişkenlerin bulunduğu 1. Bölüm ile araştırmanın problem durumunu yansıtan ve açık uçlu sorulardan oluşan 2. Bölüm'den oluşmaktadır. Formun hazırlanmasında literatürdeki bilgilerden yararlanılmıştır. Araştırmanın doğasını yansıtacağı düşünülen altı örnek olayla (giyim kuşam, dil ve iletişim, barınma, yabancılık algısı, yeme içme ve Türk âdet ve gelenekleri) ilgili öğrencilerin görüşlerini bildirmeleri için altı açık uçlu soru kullanılmıştır. Açık uçlu sorular hazırlandıktan sonra ölçme ve değerlendirme, dil ve eğitim bilimleri alanlarından üç öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda biçim verilen formun uygulanabilir ve kullanışlı olup olmadığını denemek için on (10) kişilik yabancı öğrenci grubuna pilot uygulama yapılmıştır. Bu uygulamada A2, B1, B2, C1 seviyelerinden öğrencilere ulaşılmıştır. A2 ve B1 seviyesinden öğrencilerin bir kısmının formdaki bazı kavram ve ifadeleri anlayamadıkları görülmüştür. Formdaki dil yapılarının tamamı B1 seviyesindeki öğrencilerin de katılımı için uygun hâle getirilmiştir. Son şekli ile B1, B2 ve C1 seviyelerindeki öğrencilere uygulama yapılmıştır.

Araştırmanın verileri içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, “çeşitli metinlerin içeriğini, naif bir okumaya kendini doğrudan vermeyen temel öğelerini sınıflandırmak ve yorumlamak amacıyla metodik, sistematik, objektif ve mümkünse nicel olarak incelenmesini sağlayan bir tekniktir” (Bilgin, 2006: 2). Bu çalışmada yabancı öğrencilerden toplanan verilerin içeriği kod, tema ve kategoriler

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

aracılığıyla sistematik hâle getirilmiştir. Birbiriyle uyuşan ya da benzeyen tema ve kodlar bir araya getirilerek frekans değerleri tespit edilmiş ve sıklık oranlarına göre sayısal işlem yapılmıştır. En az, en çok; en yüksek, en düşük gibi kategorilere göre yorum yapılmıştır. Veriler analiz edilirken çift aşamalı değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen bulgular yüzde ve frekans değerleriyle sunulmuştur.

3. Bulgular

Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk süreçlerinde kullandıkları uyum ve kaçınma stratejileriyle ilgili bulgular; veri toplama aracında yer alan altı örnek olaya (giyim kuşam, dil ve iletişim, barınma, yabancılık algısı, yeme içme ve Türk âdet ve gelenekleri) verilen cevapların analizinden tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular bu örnek olaylar çerçevesinde değerlendirilmiştir:

Giyim kuşamla ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Yabancı bir kültürle temas hâlinde fark edilen ilk olgulardan biri giyim kuşamdır. Bazen kültürün içindekiler yabancıların giyim kuşamını farklı bulurken bazen de yabancılar kültürün içindeki bireylerin giyim kuşamını farklı bulabilir. Bu husus, uyumsuzluk yaratabilecek bir duruma neden olabilir.

Türkiye'ye eğitim için gelen ve dil öğrenme süreçlerinde kültürden etkilenen yabancı öğrencilere giyim kuşamla ilgili bir örnek olay verilmiş ve örnek olayla ilgili görüşleri sorulmuştur. "Etnik ve kültürel değerlerinizi yansıtan bir kıyafet giydiniz. Bu kıyafetinizi çok seviyorsunuz. Okula gelirken insanların sizi izlediğini ve kıyafetinizle ilgili yorum yaptığını gördünüz. Bu durumda nasıl davranırdınız? Niçin?" sorularına öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen veriler, uyum ve kaçınma stratejileri bağlamında kategorize edilmiştir. Öğrencilerin giyim kuşamla ilgili uyum ve kaçınma stratejilerine Tablo 2'de yer verilmiştir:

Tablo 2: Giyim kuşamla ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
Hoş karşılama	26	Görmezden gelme	12
İyi davranma	14	Nedenini sorma	4
Umursamama	14	Ortama göre giyinme	4
Kültürünü yansıtma	12	Tepki gösterme	4
Kendiyle barışık olma	6	Sessiz kalma	3
Mutlu olma	3	Kendiyle barışık olma	2
Tepkisiz kalma	3	Eleştirme	1
Saygı duyma	2	Polis çağırma	1
Teşekkür etme	2	Utanma	1
		Yabancı olma	1
Toplam uyum	67 (%69,07)	Toplam kaçınma	30 (%30,93)

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, yabancı öğrencilerin giyim kuşam konusundaki bir uyumsuzluk durumunda uyum için daha çok hoş karşılama, iyi davranma, umursamama ve kültürünü yansıtma stratejilerini kullandıkları; kaçınma için ise en çok görmezden gelme stratejisine yer verdikleri görülmüştür. Her iki durum bağlamında kullanılan stratejiler çeşitlilik bakımından sayıca birbirine yakın olmakla birlikte kaçınma stratejileri çeşitlilik bakımından uyum stratejilerinden fazladır.

Ayrıca genel olarak, giyim kuşamla ilgili uyum stratejilerinin yüzdelik oranı kaçınma stratejilerinin yüzdelik oranından fazladır. Bu bulgular, yabancı öğrencilerin giyim kuşam açısından uyum sağlama potansiyellerini yeni bir kültür ortamına yansıtabileceklerini göstermektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“İyi davranacağım çünkü geldiğim yerden utanmıyorum.” (Katılımcı 5- Erkek)

“Normal bir şekilde davranırım. Çünkü giydiğim elbise benim kültürümü sergiler ve bunu onun görmesine izin vermekten gurur duyuyorum.” (Katılımcı 35- Erkek)

Kaçınma stratejisi:

“Hiç kimseye bakmadan devam edeceğim.” (Katılımcı 107- Erkek)

“Onlara hiç aldırmiyorum ve yoluma devam ediyorum.” (Katılımcı 118- Erkek)

Dil ve iletişimle ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Her toplumun dünyayı algılama ve yorumlama biçimi birbirinden farklıdır. Bu nedenle, bireylerin ve milletlerin düşüncelerini şekillendirmesini sağlayan kültürleri de birbirinden farklıdır. Kültürel farklılığa bağlı olarak bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerine en uygun olan göstergeler dillerinde yer almaya başlar. Bu bağlamda, her dilde duygu ve düşüncelerin yansıtılma biçimleri farklılık gösterir. Etnik, tarihsel, siyasal, dinsel, dilsel ve kültürel olarak benzer davranış biçimlerini gösteren, benzer duygu ve düşüncelere sahip olan, aynı ortak değerleri benimseyen bireylerin başkaları tarafından kategorize edilmesi mümkün hâle gelir. Buna karşın ayrı ya da aykırı olanlar ise hemen dikkat çeker.

Sosyo-kültürel özellikler, bireylerin iletişim tercihlerini etkileyen önemli bir özelliktir. Yabancı kültüre ait bir ortamda, iletişim kurma stilleri ve dil tercihleri bireyin çatışma yaşamasına neden olabilir. Yabancı öğrencilerin Türkiye’ye geldikleri ilk günden itibaren dil ve iletişim sırasında nasıl bir uyumsuzluk süreci yaşadıklarını, bu süreçte hangi uyum ve kaçınma stratejilerine başvurduklarını görmek amacıyla onlara bir örnek olay verilmiş ve onlardan alınan cevaplar analiz edilmiştir. “Türkiye’ye yeni geldiniz ve Türkçe bilmiyorsunuz. Havaalanından kalacağınız otele gitmek istiyorsunuz. Oraya nasıl gideceğinizi sorduğunuz hiç kimseyle iletişim kuramadınız. Bu durumda nasıl davranırdınız? Niçin?” sorularından elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3: Dil ve iletişimle ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
Telefondaki çeviri uygulamasını kullanma	45	Telefondan konum veya harita açma	7
Bir görevli/arkadaş/ yakınından yardım isteme	16	Bir şirket/ topluluk/kurum yetkilisi tarafından karşılanma	3
İngilizce konuşma	16	Kötü/kaygılı hissetme	2
Daha önceden biraz Türkçe öğrenmiş olma	6	Çaresizce bekleme	2
Tercüman isteme	5	Havaalanındaki uluslararası panoları takip etme	1
Daha önceden Türkçe öğrenen birilerini arama	3	Uçaktan inen insanların davranışını taklit ve takip etme	1
Beden dilini kullanma	3	Adres ya da konum bilgisini şoföre gösterme	1
		Kendi dilini bilen birini arama	1
		Sadece "otel" kelimesini söyleme	1
Toplam uyum	84 (%86,60)	Toplam kaçınma	13 (%13,40)

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Tablo 3 incelendiğinde, çalışmaya veri sağlayan yabancı öğrencilerin dil ve iletişimle ilgili uyumsuzluk sürecinde kaçınmayı değil uyumu tercih ettikleri söylenebilir. Uyum gösterme bakımından özellikle teknolojinin imkânlarından yararlanarak en çok telefondaki çeviri uygulamasını kullanma stratejisini; yüz yüze iletişim ve sosyal etkileşim gerektiren bir görevli/arkadaş/ yakınından yardım isteme ve İngilizce konuşma stratejilerini benimsedikleri görülmüştür. Bununla birlikte yine teknolojinin imkânlarından yararlanarak iletişim ihtiyacı duymadan telefonda konum veya harita açma stratejisini ise kaçınma davranışı olarak tercih ettikleri görülmüştür. Stratejilere çeşitlilik açısından bakıldığında ise sayısal değerlerin aksine kaçınma stratejilerinin uyum stratejilerine göre daha çeşitli olduğu söylenebilir.

Genel olarak incelendiğinde, dil ve iletişimle ilgili uyum stratejilerinin yüzdelik oranının kaçınma stratejilerinin yüzdelik oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“Telefonumdaki tercümanı iletişim kurmak için kullanırdım.” (Katılımcı 17- Erkek)

“Türkçe bilmiyorsa google translate ile yapmaya çalışırım.” (Katılımcı 37- Erkek)

Kaçınma stratejisi:

“Haritayla otel bulurum.” (Katılımcı 56- Kadın)

“Google'den bilgi alırım ve haritada otelin yeri bulayım.” (Katılımcı 47- Erkek)

Barınmayla ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Kültürel uyumsuzluk, yabancı bir kültürle yeni tanışan bireylere hedef kültürdeki bireylerin gösterdiği tepkiler ile bu tepkilere karşı onların geliştirdiği yeni tepkilerin döngüsünde ortaya çıkmaktadır. Kültürel uyumsuzluk sürecinde eğitim, iletişim, gelenekler, sağlık, barınma gibi pek çok konuda sorunlar yaşanmakta ve çözüm önerileri hedeflenmektedir.

Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen ve Türk kültürüyle ilk kez karşılaşan yabancı öğrencilerin barınma hususunda kültürel uyumsuzlukla ilgili bir örnek olay çerçevesinde verdikleri cevaplar incelenmiş ve hangi uyum ve kaçınma stratejilerini tercih ettiklerine dair görüşlerine yer verilmiştir. “Okula kayıt yaptıktan sonra ev kiralamaya karar verdiniz. Bir ev buldunuz ve ev sahibiyle tanışıp kira şartlarını konuşmak için birkaç arkadaşınızla birlikte ev sahibinin yanına gittiniz. Ev sahibi yabancı olduğunuz için evi size kiralamaktan vazgeçti. Bu durumda nasıl davranırdınız? Niçin?” Sorularından elde edilen veriler Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4: Barınmayla ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
İkna etme	8	Yeni bir ev arama / bulma	49
Garanti verme	6	Anlayışla karşılama	6
Anlayışla karşılama	6	Ev sahibini yargılama/eleştirme	6
Güven sağlama	6	Başının çaresine bakma	3
Tepki gösterme	4	Tepki gösterme	2
İletişim kurma	4	Teşekkür edip gitme	1
Nedenini sorma	3		

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Daha fazla ödeme yapma	2		
Türk biriyle sorunu çözmeye çalışma	2		
Tanıdık birinden yardım alma	2		
İyi davranma	1		
Yetkili biriyle sorunu çözmeye çalışma	1		
Toplam uyum	38 (%38,38)	Toplam kaçınma	61 (%61,61)

Tablo 4'te yer alan veriler incelendiğinde, yabancı öğrencilerin kaçınma stratejilerinden yeni bir ev arama / bulma stratejisini; uyum stratejilerinden ise ikna etme, garanti verme, anlayışla karşılama ve güven sağlama stratejilerini daha çok tercih ettikleri görölmüştür. Yine veriler incelendiğinde, sayısal oranların aksine uyum stratejilerindeki çeşitliliğin kaçınma stratejilerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Veriler genel olarak incelendiğinde, barınmayla ilgili kaçınma stratejilerinin yüzdeler oranının uyum stratejilerinin yüzdeler oranından daha fazla olduğu görölmüştür.

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“Evi mahvetmeyeceğime dair ev sahibine garanti vereceğim.” (Katılımcı 18- Erkek)

“Ona iyi olacağımı söyle ve onu ikna etmeye çalış.” (Katılımcı 9- Erkek)

Kaçınma stratejisi:

“Hiçbir şey söylemeyeceğim ve başka ev arayacağım.” (Katılımcı 6- Erkek)

“Başka emlakçıla Konuşacağım.” (Katılımcı 20- Erkek)

Yabancılık algısıyla ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Yabancı bir kültürle karşılaşma sırasında bireyin etnik, dinsel, dilsel ve kültürel farklılığına bağlı olarak aşağılanmışlık, tedirginlik, dışlanmışlık, kaygı, mağduriyet, kenara itilmişlik, ezilmişlik gibi olumsuz duygu ve düşünceler açığa çıkabilir. Bu durum yabancı bireylerin yeni kültürel ortamlara aidiyet duygusunu sarsabilir ve yabancılık algılarını pekiştirerek kültüre ve topluma uyum süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu bağlamda “Bir gazetede, yaşadığımız şehirdeki bazı insanların yabancılarla bazı sorunlar yaşadığını okudunuz. Semt pazarına alışveriş yaparken insanların sizin hakkınızda da olumsuz şeyler düşünüp düşünmediği konusunda endişelendiniz. Bu durumda nasıl davranırdınız? Niçin?” soruları çerçevesinde veriler elde edilmiştir. Ülkemizde eğitim gören yabancı öğrencilerin insanların kendileri hakkındaki duygu ve düşüncelerini uyumsuzluk sürecinde nasıl algıladıkları ve hangi uyum ve kaçınma stratejilerine yer verdiklerine dair veriler Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5: Yabancılık algısıyla ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
Umursamama	15	Uzaklaşma	4
Güvenilir olduğuna ikna etme	11	Problem çıkarmama	4
Yaşantısına devam etme	10	Tepkisiz kalma	4
Kaygı ve endişe duymama	7	Temkinli olma	3
Başka fikirlere saygı duyma	6	İletişim kurmama	3
İyi davranma	6	Dikkatli olma	3

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Nazik olma	5	Sessiz kalma	2
Yabancı olmayı kabullenme	4	Ülkesine geri dönmek isteme	2
İletişime geçme	4	Korkma/ kaygılanma/ kötü hissetme	2
Nedenini sorgulama	3	Polis çağırma	1
Olumlu düşünme	1		
Türk arkadaşlarla bir arada bulunma	1		
Selam verme	1		
Sessiz kalma	1		
Toplam uyum	71 (%72,45)	Toplam kaçınma	27 (%27,55)

Tablo 5 incelendiğinde, yabancılık algısıyla ilgili uyumsuzluk sürecinde yabancı öğrencilerin uyum stratejilerine kaçınma stratejilerinden daha çok yer verdikleri; uyum stratejileri arasında en fazla umursamama, güvenilir olduğuna ikna etme ve yaşantısına devam etme stratejilerinin kullanıldığı; kaçınma stratejileri içerisinde ise uzaklaşma, problem çıkarmama ve tepkisiz kalma stratejilerinin tercih edildiği görülmüştür. Verilere çeşitlilik açısından bakıldığında ise yine uyum stratejilerinin kaçınma stratejilerine göre daha çeşitli olduğu anlaşılmaktadır. Toplam olarak bakıldığında uyum stratejilerinin çok yüksek oranda tercih edildiği görülmektedir.

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“Onlara hiç bakmam ne deiyorlar desinler hiç umrumda değil.” (Katılımcı 105- Kadın)

“Yanlış düşündüklerini iyi olmamla zamanla gösteririm.” (Katılımcı 91- Kadın)

Kaçınma stratejisi:

“Semt pazarına gitmem sadece alışverişini marketten yapardım.” (Katılımcı 103- Erkek)

“Sorun çıkarmamak için daha dikkatli olacağım.” (Katılımcı 100- Kadın)

Yeme içmeyle ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Kültürel farklılaşmanın yol açabileceği çatışma alanlarından biri de yeme içme kültürüdür. Yeme içme kültürü içerisinde sofraya düzeni, kullanılan eşyalar, yeme içme vakitleri, yemek çeşitleri, lezzetler, içkiler ile dini açıdan haram-helal tartışmaları, oruç gibi ibadet şekilleri kültürel uyumsuzluğa neden olabilecek konuların başında gelmektedir. Çalışmanın verileri “Bir gün komşunuz sizi yemeğe davet etti. Türk yemeklerinden oluşan bir sofraya oturdunuz. Ancak daha önce o yemekleri hiç yemediniz. Yemeklerin görünüşü de sizin için çekici değildi. Bu durumda nasıl davranırdınız? Niçin?” sorularından elde edilmiştir.

Yabancı öğrencilerin yeme içme konusundaki uyumsuzlukla ilgili kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine Tablo 6’da yer verilmiştir:

Tablo 6: Yeme içmeyle ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
Tadına bakma	28	Tadına bakıp bırakma	8
Saygısızlık etmeme	17	Açık bir dille reddetme	6
Nazik olma	13	Malzemeleri sorma	5

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Yeniliğe açık olma	9	Deneme	4
Üzmememe	8	Tok olduğunu söyleme	3
Ayıp etmeme	6	Beğenmeme	2
Övme	6	Ağırdan alma	2
Uyum sağlama	6	Bilmediği için yememe	1
Beğenme	5	Damak tadına uymama	1
Müteşekkiri olma	5	Haram yiyecek yememe	1
Memnun etme	5	Oyalama	1
Sevmiş gibi yapma	5	Tavsiye isteme	1
Taviz verme	2	Teşekkür edip bırakma	1
Tavsiye isteme	2	Vazgeçme	1
Utandırmama	2	Yeniliğe açık olmama	1
Damak tadına uygun bulma	1		
Haram yememe	1		
İsraf etmeme	1		
Koklama	1		
Mahcup olmama	1		
Toplam uyum	83 (%74,77)	Toplam kaçınma	28 (%25,23)

Tablo 6'ya göre, yeme içme konusunda uyum stratejileri arasında en çok tadına bakma, saygısızlık etmeme ve nazik olma stratejileri kullanılırken kaçınma stratejileri arasında ise tadına bakıp bırakma, açık bir dille reddetme ve malzemeleri sorma stratejileri kullanılmıştır. Hem sayıca hem de çeşitlilik bakımından uyum stratejileri kaçınma stratejilerinden daha fazladır.

Tablodaki veriler genel olarak incelendiğinde, yeme içmeyle ilgili uyum stratejilerinin yüzdelik oranının kaçınma stratejilerinin yüzdelik oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“Ayıp olmasın diye biraz tadına bakarım.” (Katılımcı 103- Erkek)

“Her şeyden küçük küçük kaşıktan tabağıma koyardım ve denerdım.” (Katılımcı 113- Kadın)

Kaçınma stratejisi:

“Onlar ülkemin yemeklerinden farklı olduğunu söyleyeceğim ve hatta bana mıdamı bulanabiliyor. Diyelim..” (Katılımcı 92- Kadın)

“Yemeyi yemem ve o yemekleri daha önce hiç yemediğimi söylerim.” (Katılımcı 58- Erkek)

Türk âdet ve gelenekleriyle ilgili uyum ve kaçınma stratejileri

Kültürün önemli bir yönünü oluşturan gelenekler, âdetler, inançlar kültürler arası etkileşim sürecinde hedef kültüre alışmaya çalışan yabancılar için kültürel şok, saldırganlık, kaçınma gibi çatışma alanlarını ortaya çıkarabilecek güce sahiptir. Bu bağlamda kültürel yakınlık, tanışma, yeniliğe açık bir tavır geliştirme gibi olumlu yaklaşımların kültürel uzlaşma açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir. “Sınıfınızdaki bir Türk arkadaşınıza evine gittiniz. Arkadaşınıza, eve girince dedesinin elini öptü. Dedesi size de elini uzatıp bekledi. Siz de eli öpüp öpmeme konusunda tereddüt yaşadınız. Bu durumda nasıl

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

davranırdınız? Niçin?” soruları ile elde edilen görüşler analiz edilmiş ve yabancı öğrencilerin âdet ve gelenekler konusundaki uyumsuzlukla ilgili kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine Tablo 7’de yer verilmiştir:

Tablo 7: Âdet ve geleneklerle ilgili uyumsuzluk sürecinde kullanılan stratejiler

Uyum	f	Kaçınma	f
Kendi geleneklerine benzer bulma	19	Kültürel farklılıklara sahip olma	8
Yaşlılara /büyüklerle saygı duyma	15	Açık bir dille reddetme	7
Kültüre saygı gösterme	13	Aidiyet hissetmeme	4
Yapmayı isteme	12	Bilmediği için yapmama	6
Anlayış gösterme	10	Nazıkçe geri çevirme	2
Kültüre uyum sağlama	6	Özür dileme	2
Yeniliğe açık olma	4	Saygı duyma	2
Arkadaş için yapma	3	Ayıp olmayacağını düşünme	1
Doğal/normal karşılama	3	El sıkışma	1
Görgülü ve kibar olma	3	Eli yerine başını öpmeyi tercih etme	1
		Kendi kültürüyle /ilkeleriyle çelişme	1
		İtiraz etme	1
		Resmi davranma	1
		Sözlü olarak selamlama	1
		Utanma	1
		Yabancılara karşı hoşgörü bekleme	1
Toplam uyum	73 (%69,52)	Toplam kaçınma	32 (%30,48)

Tablo 7’ye bakıldığında, Türk âdet ve gelenekleri konusunda uyum stratejileri arasında en çok kendi geleneklerine benzer bulma, yaşlılara /büyüklerle saygı duyma, kültüre saygı gösterme ve yapmayı isteme stratejileri kullanılırken kaçınma stratejileri arasında kültürel farklılıklara sahip olma ve açık bir dille reddetme stratejileri kullanılmıştır. Sayıca uyum stratejileri daha fazla iken çeşitlilik bakımından kaçınma stratejileri daha fazladır. Veriler genel olarak incelendiğinde, âdet ve geleneklerle ilgili uyum stratejilerinin yüzdelik oranının kaçınma stratejilerinin yüzdelik oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerine yönelik bazı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Uyum stratejisi:

“Tereddüt yaşamayacağım çünkü biz de bu şeyler yapıyoruz bizim için normal.” (Katılımcı 102- Kadın)

“Elini öperim, bu endonezyada çok normal bir kültür.” (Katılımcı 88- Erkek)

Kaçınma stratejisi:

“Dedesine ülkemizde nasıl yaptığımız söyleyeceğim. Bilmediğiniz gibi herkes saygıyla

selamlaşıyoruz örneğin " selam Aleyküm , nasılsın....." yaşlılar için düşüncelerle selamlıyoruz ama onun elini öpmesi gerek yok . Babama ve anneme böyle yapmıyorum neden onun elini öpmemizi istiyor ?bilmiyorum!!!..” (Katılımcı 94- Erkek)

“Sorun onun elini öpüp öpemeceğim değil. Bir sorunum yok ama ona bizim kültürümüzde el öpmenin bir kusur olduğunu açıklayacağım..” (Katılımcı 83- Erkek)

Adres | Address

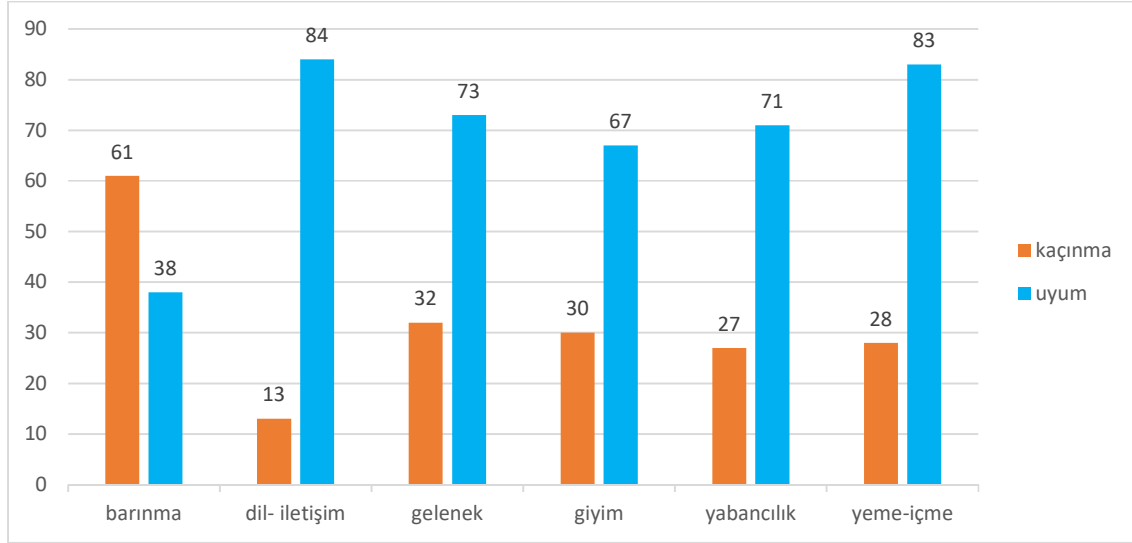
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

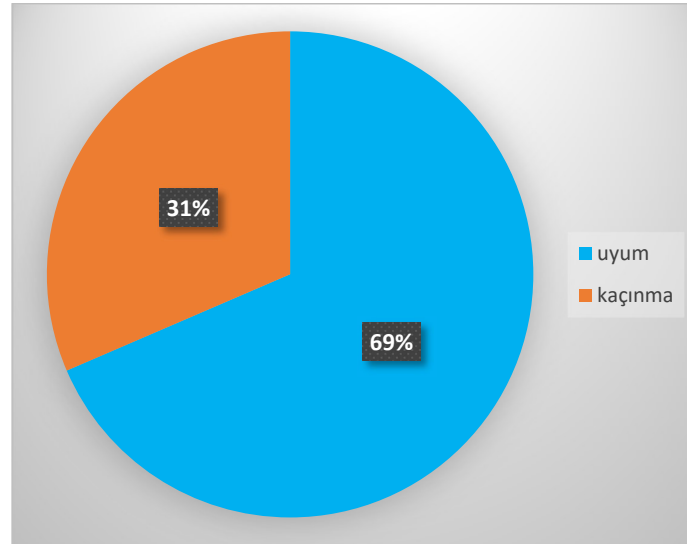
Yabancı öğrencilerin kültürel uyumsuzluk sürecinde yaşadıkları durumlar bağlamında kullandıkları uyum ve kaçınma stratejilerinin genel görünümünü değerlendirmek üzere Grafik 1 oluşturulmuştur:

Grafik 1. Uyum ve kaçınma stratejilerinin genel durumu

Grafik 1 incelendiğinde, kültürel uyumsuzluğa neden olabilecek durumlardan biri olan barınma dışındaki diğer tüm durumlarla ilgili örnek olaylara verilen cevaplarda öğrencilerin uyum stratejilerini kullanmaya eğilimli oldukları görülmüştür. Ayrıca Türkiye'ye eğitim amacıyla gelen yabancı öğrencilerin en çok dil ve iletişim konusunda uyum stratejilerini kullanmak istedikleri, bunu yeme içme konusundaki uyum stratejilerinin izlediği görülmüştür. Buna ek olarak kaçınma stratejileriyle ilgili genel duruma bakıldığında ise en az kaçınma stratejilerine dil ve iletişimle ilgili konuda yer verilirken; en fazla kaçınma stratejisine barınma konusunda yer verilmiştir.

Toplanan verilerin uyum ve kaçınma stratejisi olarak kategorize edilmesiyle elde edilen oransal değerler ise Grafik 2'de gösterilmiştir:

Grafik 2. Uyum ve kaçınma stratejilerinin genel dağılımı

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

Grafik 2 incelendiğinde, yabancı öğrencilerin veri toplama aracındaki bütün örnek olaylara verdikleri tüm cevaplardan elde edilen toplam stratejiler içerisinde genel olarak uyum stratejilerinin %69 kaçınma stratejilerininse %31 oranında dağılım gösterdiği görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkiye’de öğrenci olarak bulunan ve üniversitelerin TÖMER’lerinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürü arasındaki farklılıklardan kaynaklanan uyumsuzluklar sırasında hangi uyum ve kaçınma stratejilerini kullandıklarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın en genel sonuçlarından birisi çalışmaya veri sağlayan öğrencilerin kaçınma stratejilerinden daha çok uyum stratejilerine eğilimli olduklarıdır. Katılımcıların %69’u uyum stratejilerine yer verirken %31’i kaçınma stratejilerini kullanmıştır. Kullanılan stratejilerin çeşitliliği söz konusu olduğunda da yine uyum stratejilerinin (f=72 ve %52,17) kaçınma stratejilerinden (f=66 ve %47,83) sayıca daha çeşitli olduğu tespit edilmiştir. Yabancı öğrencilerin en çok uyum eğilimi gösterdikleri kültürel uyumsuzluk durumları yeme içme ile dil ve iletişim durumları olmuştur. Kaçınma eğilimi gösterdikleri tek durum ise barınma konusunda gerçekleşmiştir.

Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, yabancı bir kültürle etkileşim sürecinde kültürel farklılıklardan kaynaklanan uyumsuzlukların giderilmesinde uyumun etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Avcı’nın (2006) da belirttiği üzere uyum, “kişinin sahip olduğu bireysel özellikleri taşıyarak kendi benliği ve çevresi ile kurduğu dengeli ilişki sürecine denir”. Bu bağlamda yabancı sıfatı ile bir kültürde hayatta kalabilmenin ve hedef kültürdeki bireylerle sağlıklı ilişkiler kurabilmenin bir yolu olarak düşünülebilir. Yabancı öğrenciler uyum stratejilerini doğru yerde ve doğru şekilde kullanarak yabancı bir ülkede ihtiyaçlarını karşılayabilme ve sosyal bir aktör olarak kendilerini geliştirebilme fırsatına da sahip olabilirler.

Psikolojik olarak uyuma eğilimli olmak yabancı öğrencilerin yaşadıkları yeni toplumla daha çabuk bütünleşmelerini de sağlayabilir. Sözer (2019) uyum açısından “bir bütünleşme sağlanamadıkça; içe kapanma, kendi sahip olduklarını daha şiddetle savunur hâle gelme, ‘öteki’ne karşı sürekli tetikte olma, önyargı ve kalıp yargılar oluşturma” gibi olumsuz sonuçların ortaya çıkabileceğini ifade etmektedir. Sözer’in bu görüşü uyumun sosyal bir etkileşim bağı kurma fonksiyonunu destekler niteliktedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç, yabancı bir kültürle temas hâlinde fark edilen ilk olgulardan biri olan giyim kuşamla ilgili durum özelinde tespit edilmiştir. Buna göre çalışma grubundaki öğrenciler, giyim kuşam konusunda daha çok uyum stratejilerini kullanmaktadır. Bu konuda en çok hoş karşılama, iyi davranma ve kültürünü yansıtmaya gibi olumlu tavrı yansıtan stratejiler ile umursamama gibi olumsuz tavrı yansıtan uyum stratejilerine yer vermektedirler. Kıyafet konusunda kaçınma stratejisi olarak da en çok görmezden gelme kullanılmaktadır.

Giyisiler hem kültürel gelişimin hem de bireysel tercihlerin bir yansımasıdır. “Giyim kuşam, insanlığın kültürel gelişim sürecinde geniş kültürel işlevler yüklenmiş bir olgudur. Ekolojik koşulların toplumsal ve kişisel değer yargılarının, törelerin, kültürel ve ekonomik koşulların biçimlendirdiği önemli bir kültürel öge aynı zamanda da kültürün bir taşıyıcısıdır” (Koca, Koç ve Vural, 2007, s. 794). Yabancı bir ülkede yerel giysilerdeki farklılık hemen göze çarptığı gibi yabancı birinin giyim tarzı da yerel halkın dikkatlerinden kaçmaz. Kültürün en dikkat çeken sembollerinden biridir. Bu bağlamda, giyim kuşam kültürüne dair farklılıklar bazen çatışma yaratabilir. Çatışma çözümünde tercih edilen yöntemlerin uyumu mu yoksa kaçınmayı ön plana çıkardığı ise yine bireylerin tercihine göre değişir. Yabancı öğrencilerin giyim kuşam konusunda ılımlı ve uyumlu bir yolu tercih ettikleri, kültürlerini yansıtmaktan kaçınmadıkları gözlenmektedir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Çalışmanın sonuçlarından bir diğeri iletişim kurma ve Türkçeyi kullanma bağlamında tespit edilmiştir. Buna göre yabancı öğrenciler; yeni bir dil ve yeni bir kültür ortamında dil ve iletişim tercihlerini daha çok uyumdan yana göstermişler ve iletişim kurmak için hem teknolojik araçlardan hem de yüz yüze iletişimden yararlanmışlardır. Dil ve iletişim bağlamında en çok kullandıkları uyum stratejileri telefondaki çeviri uygulamasını kullanma, bir görevli/arkadaş/ yakınından yardım isteme ve İngilizce konuşma stratejileri iken en çok kullandıkları kaçınma stratejileri telefonda konum veya harita açmadır.

“İletişimde etkinlik sağlayabilmek için içinde bulunulan toplumun kültürel eğilimlerinin bilinmesi önemli yararlar sağlar. Özellikle farklı kültürel geçmişi olan kişilerin insanları anlama ve mesajlarını anlamlandırmada karşıdaki kişinin kültürel iletişim eğilimlerini bilmeleri gerekir. Kültürel farklılıklardan habersiz bir şekilde kurulacak iletişim, yanlış anlamalara ve iletişimin etkililiğinin kaybolmasına neden olur” (Erdem ve Günlü, 2006). Yabancı öğrencilerin hedef kültürle ilk kez temas ettikleri bir ortamda nasıl bir iletişim yolu tercih edecekleri ve Türkçeye nasıl yaklaşacakları durumu bir çatışma yaratmıştır. Telefonun çeviri uygulamasını kullanma, birinden yardım isteme ve aracı bir dil olan İngilizceden yararlanma gibi uyum stratejilerinin denenmesi Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için geçici ve pratik çözümler sağlamaktadır. Kaçınma stratejisi olarak en çok kullanılan telefonda konum veya harita açmak ise yabancı öğrencilerin iletişime hiç girmeden kendi başlarının çaresine bakmaya çalışmaları şeklinde yorumlanabilir. Kaçınma için bulunan bu çözüm, hedef dil ve kültürel iletişim olanaklarının hiç denenmeyeceği anlamını taşımaktadır.

Bir diğeri sonuç barınma bağlamındadır. Barınmayla ilgili stratejiler, araştırma verilerinin genel eğiliminin aksi yönündedir. Yani kaçınma stratejileri, uyum stratejilerine göre öğrenciler tarafından oransal olarak daha çok kullanılmıştır. Kaçınma stratejileri içerisinde en çok tercih edilenler yeni bir ev arama/ bulma iken uyum stratejileri ikna etme, garanti verme, anlayışla karşılama ve güven sağlama stratejileridir.

İnsan doğası gereği güvende olmayı yani konuma, beslenme ve barınmayı temel bir ihtiyaç olarak görür ve ister. Bu temel ihtiyacının sosyal bir dışlanma ile tehdit edilmesi, Solak ve Teközal’in (2019) ifadesiyle “sosyal çevreye tekrar kabul edilip edilmeyeceğine dair bir belirsizliğe yol açabilir”. Çalışmanın bu sonucuna göre barınma konusunda yaşanan sorunlara karşı yabancı öğrencilerin ağırlıklı olarak kaçınma stratejileriyle çözüm bulmaya çalışmalarının altındaki sebepler arasında yabancı ve öteki olma duygusunun olduğu söylenebilir. Çünkü yabancı olmak, bir yerde misafir olmak anlamına da gelir. Misafirlik ise bir anlamda, düzene yabancı kalmak, dışarıdan gelmek ve geçici olmak demektir. Türk kültüründe misafirperverliğin önemli olduğuna inanılsa da Tok (2019) misafirperverliğin Kant’ın felsefesine göre negatif anlamlar da barındırdığını ifade etmiştir. Özellikle yabancı öğrencilerin kaçınma stratejileri arasında dile getirdikleri ikna etme, garanti verme ve güven sağlama gibi stratejilerin yer alması söz konusu nedenlerin dışavurumu olabilir. Ayrıca bir kaçınma davranışı olarak tercih edilen yeni bir ev arama/ bulma stratejisi de başka araştırmalarda ortaya koyulan yabancıların barınma sorununa ilişkin bulgularla benzerlik göstermektedir (Sözer, 2019; Çakırer Özservet, 2016).

Ulaşılan sonuçlardan bir diğeri öğrencilerin yeni kültür ortamında nasıl karşılandıkları ve yabancı olmanın onlara neler hissettirdiği görüşünden hareketle yaşayabilecekleri çatışmalara karşı kullanmayı düşündükleri uyum ve kaçınma stratejileridir. Yabancılık algısı olarak genelleştirilen durumla ilgili, yabancı öğrenciler, uyum stratejilerini kaçınma stratejilerine göre daha fazla tercih etmişlerdir. Öğrencilerin en çok kullandıkları uyum stratejileri umursamama, güvenilir olduğuna ikna etme ve yaşantısına devam etme iken kaçınma stratejileri ise uzaklaşma, problem çıkarmama ve tepkisiz kalma stratejileri olmuştur.

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
e-posta: editor@rumelide.com	e-mail: editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124	phone: +90 505 7958124

İnsanların sosyolojik bazı ihtiyaçlarının temelinde algı, tutum, inanç ve dürtü gibi psikolojik etmenler yatabilmektedir. Yeles Karaman (2018, s.44) insanın çevresinde olan bitenlerle ilgili farkındalığının algılamayı oluşturduğunu; yabancılarla iletişimi etkileyen algıların seçicilik, kategorilere ayırma ve bu kategorilerin katı olması şeklinde üç kritik boyutunun bulunduğunu; algılarla gerçeklerin uyuşmadığı durumlarda ise ön yargıların oluşmasının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir. Görüldüğü üzere bireyler her şeyi algılama biçimlerine göre sınıflandırmaya çalışmaktadır. Etkili bir iletişim ve kültürel bütünleşme için kültürel farklılıkların dikkate alınması, oluşabilecek sorunların ve ön yargıların uyum stratejileriyle ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Ayrıca insanlar başkalarının gözünden nasıl göründüklerini de merak edebilirler. Yabancı bir kültürde yabancı olduğunu bilen bir kişi için bu durum daha da merak uyandırıcı olabilir. Hatta fiziksel ve karakteristik özelliklerinin; ırksal, dinsel, dilsel ve geleneksel özelliklerinin başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğini bilmek isteyebilir. Algılama kadar önemli olan ve sosyal merak kavramıyla karşılanan bu yoğun bilme isteği, bireyin kendisi ile çevresi arasında bağ kurması için gereklidir. Kurtbaş'ın (2011) da belirttiği üzere sosyal merak kişiler arasında bağ kurma, bilgi alışverişi sağlama, ilgi gösterme ve öğrenme amacıyla kullanılır. Ayrıca tahmin edilebilir ve kontrol edilebilir bir çevrede yaşama ihtiyacından doğar ve sosyal çevrenin tutarlı bir haritasını oluşturmaya yarar. Yabancı öğrencilerin güvenli bir çevre oluşturabilmeleri bakımından yabancılık algılarına ilişkin uyum stratejilerini kullanma eğiliminde olmaları sosyal merak açısından anlaşılabilir bir durum gibi görünmektedir.

Yine bu sonuca bağlı olarak yabancılık algısının üzerinde kültürün önemli bir etkiye sahip olduğu da söylenebilir. Kiraz (2015) da yabancılığın kültürde ortaya çıktığını, farklı kültürlerle sahip kişilerin birlikte yaşamasının insanlar arasında uyum sorunlarını beraberinde getireceğini, bu durumun yabancılık hissi yaratabileceğini hatta kültür yozlaşmasına neden olabileceğini vurgulamaktadır. Bu görüş paralelinde değerlendirildiğinde yabancılık algısının bireylerde kalıcı olmaması için uyum stratejilerinin kullanılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Araştırmada kültürel farklılıkların uyuşmazlığa neden olabileceği durumlardan biri olan yeme içme olgusu hakkında da öğrenciler, uyum eğiliminde olduklarını ifade etmişlerdir. Yeme içmeyle ilgili uyum stratejileri arasında en çok tadına bakma, saygısızlık etmeme ve nazik olma stratejileri kullanılırken kaçınma stratejileri arasında ise tadına bakıp bırakma, açık bir dille reddetme ve malzemeleri sorma stratejileri kullanılmıştır.

Yeme içme kültürünün “prestij ve statü, arkadaşlık ve iletişim, hediyeleşme ve paylaşma, kutlama, ziyafet ve eğlence, ritüelistik, toplumsallaşma, ailenin yüceltilmesi, turizm ve tanıtım, diğer-gizli” (2019, s.306-309) olmak üzere dokuz işleve sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda yabancı öğrencilerin yeme içme konusundaki uyum stratejilerine bakıldığında, yemek ikramında bulunan aileyi yüceltme, toplumsal kurallara uyma ve arkadaşlık ilişkilerini pekiştirme işlevlerine uygun davrandıkları görülmektedir. Kaçınma stratejilerinde de yine benzer işlevlerin etkili olduğu söylenebilir.

Çalışma sonuçlarından bir diğeri ise Türk âdet ve gelenekleriyle ilgilidir. Bu konuda yine en çok uyum stratejileri kullanılmak istenmiştir. Uyum stratejilerinden en fazla kendi geleneklerine benzer bulma, yaşlılara /büyüklerle saygı duyma, kültüre saygı gösterme ve yapmayı isteme stratejileri benimsenirken kaçınma stratejilerinden de kültürel farklılıklara sahip olma ve açık bir dille reddetme stratejilerine eğilim gösterilmiştir.

Türk âdet ve gelenekleri bağlamında yabancı öğrencilerin cevapladığı sorular el öpme davranışıyla ilgilidir. Yabancı öğrencilerin el öpmeyle ilgili uyum stratejileri saygı, benzerlik ve isteklilik bağlamında şekillenmiştir. Bu sonuca benzer bulgulara sahip olan başka araştırmalar da mevcuttur (Selçuk, 2005;

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Varışoğlu ve Kafalı, 2021). Yabancı öğrenciler Türk âdet ve geleneklerine karşı kaçınmayı değil uyum sağlamayı tercih etmişlerdir.

Tüm bu sonuçlar, kültürel çatışma hâlinde uyum ve kaçınma stratejileri belirlemede bireysel farklılıklardan çok kültürel farklılıkların rol oynadığını; yabancı bir ülkede öğrenci olarak bulunmanın yani hedef kültürdeki insanlardan “öteki” olarak ayrılmanın diğer tüm farklılıkların önüne geçtiğini, yeni bir dil ve kültür ortamında dil öğrenenlerin çatışma çözümünde uyumu önceleyen birer sosyal aktör olarak bulunmayı benimsediklerini göstermektedir.

Farklı dil, din, ırk ve sosyal gruplardan gelen yabancı öğrenciler için dil sınıfları kültürel farklılıklardan kaynaklanacak olan sorunları törpüleyebilecek özelliğe sahiptir. Özellikle çok kültürlü eğitim anlayışını benimseyen kurumlarda farklılıklara saygı temelinde kültürler arası iletişimi ve etkileşimi destekleyen alternatif fırsatlar sunulabilmektedir. Durmuş ve Sumruk Ateşgöl'e (2021) göre “Kültürlerin karşılaşma noktası olan dil sınıfları” (s.113) çok dilli çok kültürlü bireylerin kaynaşmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan kendi ülkeleri dışındaki bir okulda eğitim görmek isteyen bireyler, farklı sorunlarla uğraşmak zorunda kalsalar bile, bir süre sonra okul ortamına alışmaya ve uyum sağlamaya başlayabilirler. Ancak yabancı öğrencilerin hayatı sadece okulla sınırlı değildir. Okul dışında nelerle karşılaşacakları, nasıl davranacakları, neyle nasıl yüzleşecekleri önceden bilinemez. Bu belirsizlik yabancı öğrencileri en çok kaygılandırıcı ve çatışma yaratan durumları beraberinde getirebilir. Farklı yaşam biçimleri, gelenekler, inançlar, değerler, insanların bilgi seviyeleri, kısacası kültürel farklılıklar kişi veya gruplar arasında kasıtlı olmasa da çatışmalara neden olabilir.

Farklı kültürlerden gelen ve eğitim süreleri boyunca yabancı bir ülkede ve kültürde yaşamaya mecbur olan uluslararası öğrencilerin, yaşayabilecekleri güçlükler kültür şoku olarak nitelendirilebilir. Kültür şoku “farklı bir ülkede bulunmanın yarattığı zihinsel ve duygusal rahatsızlıklardan kaynaklanan bir gerilimdir” (Başaran Alagöz ve Geçkil, 2017) ve kişilerde yalnızlık, kaygı gibi karmaşık duygulara sebep olmaktadır (Güçlü, 1996). Ayrıca kültürel farklılıklar bireyin yeni kültüre uyum sağlama güçlüğü çekmesine de neden olmaktadır (Sezgin ve Yolcu, 2016).

Bu çalışmada bulunan sonuçlar çerçevesinde yapılan öneriler şunlardır:

Kültürel uyumsuzluk süreci bu çalışmada bazı örnek olaylarla sınırlı tutulmuş ve yalnızca iki yönetime dair stratejiler özelinde değerlendirme yapılmıştır. Yapılacak başka araştırmalarda çatışma süreci daha kapsamlı ele alınabilir ve çatışma çözme yöntemleri çeşitlendirilebilir.

Ayrıca bu araştırmada yalnızca yabancı öğrencilerin deneyimleri öncelenmiştir. Başka araştırmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin deneyim ve görüşleri ile yurt dışında eğitim gören Türk öğrencilerin deneyim ve görüşlerine de benzer konuda yer verilebilir.

Yine bu çalışmada nitel araştırma paradigması kullanılmıştır. Başka araştırmalar karma yöntemle planlanıp süreçle ilgili daha çeşitli ve derinlemesine araştırma bulguları elde edilebilir.

Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültürel uyumsuzluk sürecine yönelik farkındalık oluşturacak metinler koyulabilir.

Yabancılara Türkçe öğretimi faaliyetinde bulunan öğreticiler, kültürel uyumsuzluk ve çatışma çözme konularında kendilerini daha fazla geliştirmeye ve öğrencilere rehberlik etmeye yönlendirilebilir.

Yabancı öğrenciler, Türkçe öğrenme süreçlerinde uyumsuzluk yaşayabilecekleri durumlar karşısında öğreticiler ve yöneticiler tarafından yönlendirilebilir ve -varsa- yaşadıkları uyumsuzluk olaylarıyla ilgili rehberlik hizmeti aldırılabilir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Kaynakça

- Alyılmaz, C. & Er, O. (2018). İkinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türk kültürüne yönelik farkındalıklarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1269-1285.
- Aslan, A. (2021). *Arabuluculuk ve iletişim*. Konya: L-T.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 39-63.
- Başaran Alagöz, S. & Geçkil, T. (2017). Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının incelenmesi: Konya ili örneği. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(4), 279-285.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Boylu, E., & Çangal, Ö. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: İran örneği. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 101-136.
- Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *TURKISH STUDIES-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN.
- Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları* (Ed. H. Ekşi). İstanbul: EDAM.
- Çakırer Özservet, Y. (2016). Uluslararası göç, yerel yönetimler ve toplumsal uyum. *TBB İller ve Belediyeler Dergisi*, 813, 48-55.
- Çalık, A. (2021). *Duygusal zekâ ve örgütsel çatışma yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çalışkan, N., ve Çangal, Ö. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Bosna-Hersek örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 310-334.
- Çelik, C. (2008). Almanya'da Türkler: Sürekli yabancılık, kültürel çatışma ve din. *Milel ve Nihal*, 5 (3), 105-142.
- Çelik, Ö. (2019). *Sakarya Üniversitesi'nde okuyan Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin karşılıklı algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Sakarya.
- Demir, A., & Açık, F. (2011) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR XXX2011*, 30, Güz 2011.
- Demir, D. (2014) Yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarının kültürel içeriği. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, Yaz (1), 53-61.
- Durmuş, M. & Sumruk Ateşgöl, H. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel içeriklerin seçimi, sunumu ve öğrencilerde kültürlerarası yeterlilik geliştirme. (Edit. E. Özkan). *Yabancılara Türkçe öğretimi içinde* (s. 111-133). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Eğinli, A. T., & Yalçın, M. (2016). Kültürlerarası yeterliliğin gelişmesi ve kültürlerarası uyum. *Global Media Journal TR Edition*, 7(13) Güz/Fall, 6-27.
- Erdem, R. & Günlü, E. (2006). İletişim eğilimlerinin yüksek bağlam-düşük bağlam ayırımı ile incelenmesi: hastane çalışanları örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 9(2), 177-193.
- Garabaye, B. (2000). *Türkiye'de yüksek öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri öğrencilerinin uyum sorunları ve Türkiye ve Türklere ilişkin kalıp yargılar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Genel, P. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe ve Korece öğretim kitaplarının kültürel unsurlar açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Güçlü, N. (1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 101-110.

Adres**Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Karababa, Z. C. C. (2009). Teaching Turkish as a foreign language and problems encountered. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-278.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kiraz, S. (2015). *Kitle, kültür, bunalım ve yabancılaşma*. Mavi Atlas, 5, 126-147.
- Koca, E., Koç, F., & Vural, T. (2007). Kültürlerarası etkileşimde giyim kuşam, 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, 10-15 Eylül, (s.793-808), Ankara.
- Koçer, Ö. (2013). Program geliştirmenin ilk basamağı: yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihtiyaç ve durum analizi. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).
- Kurtbaş, İ. (2011). Merak(ın) sosyolojisi psikolojik dürtü, sosyal uyaran, kültürel nosyon ve ideolojik bir konsept olarak “sosyal merak”. *Sosyoloji Derneği, Türkiye Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 17-58.
- Melanlıoğlu, D. (2010). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 64-73.
- Nacar Logie, N. (2004). Yabancı dil öğretiminde kültürel becerinin oluşturulmasının önemi ve budunbilimsel boyut. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2004), 173-180.
- Ozan Demir, Y. (2009). *Çocuk masallarında kişilerarası çatışma çözme süreci*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Schrumpf, F., Crawford, D. K., & Bodine, R. J. (2007). *Okulda çatışma çözme ve akran arabuluculuk*. (Çeviren Gül Akbalık, Dilek Karaduman). Ankara: İmge Yayınları.
- Selçuk, A. (2005). Kültürlerarası iletişim açısından gündelik iletişim davranışları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-17.
- Sezgin, A.A. & Yolcu T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreci. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 417-36.
- Solak, Ç., & Teközel, M. (2019). Sosyal dışlanma olgusu üzerine genel bir inceleme. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 293-315. <https://doi.org/10.18026/CBAYARSOS.585260>.
- Sözer, M. A. (2019). Göç, toplumsal uyum ve aidiyet. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 418-431. <https://doi.org/10.35675/befdergi.643948>.
- Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182.
- Tok, Ş. (2019). Misafirperverlik ve sınır güvenliği çerçevesinde Avrupa birliğinin mültecilere bakışı. *Uluslararası Güvenlik Kongresi (Kuram, Yöntem, Uygulama) Tam Metin Bildiri Kitabı*, (s.157-170). ISBN: 978-605-035-007-4, Ankara: Jandarma Basımevi Müdürlüğü.
- Tuzcu, K. (2021). Türkçenin yabancılarla öğretiminde öğreticilerin ana dillerine ve kültür değerlerine hâkimiyetleri meselesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 45-55.
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice*. 1(1), 11-30. <https://doi.org/10.29173/pandpr19803>.
- Varışoğlu, B. & Kafalı, Ş. (2021). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türklerin gündelik yaşamları hakkındaki görüşleri. *II. Maarif Kongresi Bildiriler- Eğitim Bilimleri*, 13-18 Temmuz 2021, C.1, (ss.59-80), Ankara.
- Varışoğlu, M. C. (2017). How do students studying Turkish in Lituanya describe Turkish culture and people? *Journal of Education and Practice*, 8(12), 129-136.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Yalçın, A. & Yoğun Erçen, A. E. (2004). Kültür ile şekillenen çatışma tepkileri üzerine bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 201-218. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4370/59780>
- Yeles Karaman, S. (2018). *Sosyo-kültürel adaptasyon sürecinde yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin kültürlerarası iletişim duyarlılığı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yeniçeri, Ö. (2009). *Örgütlerde çatışma ve yabancılaşma yönetimi*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124